

для которых она предназначается. В связи с этим комбикормовая продукция должна иметь соответствующие органолептические свойства, должна обеспечивать высокую продуктивность животных, быть безопасной для них и сохранять свои свойства в течение гарантийного срока хранения.

Безопасность продуктов питания гарантируют соблюдение технологического регламента на каждом этапе производства, контроль качества сырья и готовой продукции, уровень квалификации персонала и многие другие важные факторы. Однако одним из самых важных условий является законодательная база, которая, к сожалению, в нашей стране не соответствует современным тенденциям. Действующие государственные стандарты на комбикорма существенно ограничивают развитие ассортимента комбикормовой продукции, приводят к снижению ее конкурентоспособности [2]. Причина заключается в том, что государственные стандарты предусматривают предельные ограничения минимального и максимального уровня обменной энергии, содержания основных питательных и биологически активных веществ в соответствии с различными видами животных и птицы.

Выводы. Сегодня комбикормовая промышленность Украины имеет возможность производить высококачественную продукцию, которая отвечала бы требованиям современной зарубежной селекции. Однако негативные факторы сдерживают развитие отрасли. Путем решения этой проблемы является разработка, принятие и введение Закона Украины «О кормах», который должен стать основой для дальнейшего развития нормативно-технической базы и комбикормовой промышленности, откроет неограниченные горизонты производства высокорентабельной продукции птицеводства и животноводства [2]. Наиболее целесообразным является внедрение принципа соответствия кормовой продукции требованиям безопасности, ответственности производителей, заявленных в сертификатах показателей качества и сертификации производителей. В разработке этого проекта активное участие приняли ученые кафедры технологии комбикормов Одесской национальной академии пищевых технологий [3].

Необходимо совершенствовать нормативно-техническую базу, при этом предусмотреть подход в соблюдении безопасности комбикормов и ответственности за показатели качества.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Сгоров Б.В. Сучасний стан асортименту комбикормової продукції // Зернові продукти і комбикорм. - №4. - 2009. - С. 21-23.
2. Сгоров Б.В. Виробництву комбикормової продукції – нову нормативну базу // Зернові продукти і комбикорм. - №2. - 2010. - С. 35-36.
3. Егоров Б.В., Макарина В.А. «Совершенствование программ комбикормления – основа производства высококачественных комбикормов для кур-несушек // Зернові продукти і комбикорм. - №4. - 2010. - С. 30-37.
4. Шапочкин В.В. Современное комбикормовое производство и перспективы его развития // Зернові продукти і комбикорм. - №4. - 2010. - С. 42-44.
5. <http://anyfoodanyfeed.com/ru/meat/maps/show/100>.

УДК 330.142.211:334.716

СТУПНИЦЬКА Т.М., канд. екон. наук, доцент, ГУЛА О.С., магістрант
Одеська національна академія харчових технологій

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА ЗМІНУ РЕНТАБЕЛЬНОСТІ ОСНОВНОГО КАПІТАЛУ, ЗА МЕТОДОМ КОРПОРАЦІЇ «ДЮПОН»

В статті розглянуто визначення ефективності використання основного капіталу за допомогою методу корпорації «Дюпон» та його застосування для підприємств, що займаються виробничою та фінансовою діяльністю.

Ключові слова: основний капітал, ефективність використання основного капіталу, рентабельність основного капіталу

The article deals with determination of the efficiency of the capital by the method corporation "Dupont" and its application to companies engaged in manufacturing and financial activities.

Keywords: capital, capital efficiency, return on capital

Вступ. Для покращення показників діяльності підприємства необхідно забезпечити раціональне використання його капіталу. Як правило, основний капітал має найбільшу питому вагу в структурі капіталу підприємства та є технічною базою, без якої не

може функціонувати жодне підприємство. Тому важливим питанням в управлінні підприємством є визначення ефективності використання основного капіталу, що використовуються в процесі його діяльності.

В вітчизняній економічній літературі питання визначення ефективності використання основного капіталу розглядалося в працях Бланка І.А., Білика М.Д., Поддєрьогіна А.М., Шеремета А.Д. та ін.

Постановка завдання. Метою даної роботи є визначення та аналіз факторів, що впливають на ефективність використання основного капіталу підприємства.

Результати. Одним із основних загальних показників, що дозволяє визначити ефективність використання основного капіталу є його рентабельність.

Рентабельність основного капіталу визначається за формулою:

$$R_{OK} = \frac{ЧП}{OK} \quad (1)$$

$$R_{OK} = \frac{ЧП}{OK} = \frac{ЧП_0 + ЧП_ф}{OK_0 + OK_ф} = \frac{ЧП_0}{OK_0 + OK_ф} + \frac{ЧП_ф}{OK_0 + OK_ф} = \frac{ЧП_0}{OK} + \frac{ЧП_ф}{OK} = R_{OK_0} + R_{OK_ф} \quad (2)$$

де ЧП₀ – чистий прибуток від операційної діяльності;

ЧП_ф – чистий прибуток від фінансової діяльності;

OK₀ – основний капітал, вкладений в операційні необоротні активи;

OK_ф – основний капітал, вкладений в фінансові необоротні активи;

ЧП₀ + ЧП_ф – чистий прибуток від операційної та фінансової діяльності підприємства;

OK₀ + OK_ф – основний капітал, вкладений в операційні та фінансові необоротні активи;

$\frac{ЧП_0}{OK}$ – рентабельність основного капіталу за рахунок чистого прибутку від операційної діяльності;

$\frac{ЧП_ф}{OK}$ – рентабельність основного капіталу за рахунок чистого прибутку від фінансової діяльності;

R_{OK₀} – рентабельність основного капіталу за рахунок прибутку від операційної діяльності ;

R_{OK_ф} – рентабельність основного капіталу за рахунок прибутку від фінансової діяльності.

де R_{OK} – рентабельність основного капіталу;
ЧП – сума чистого прибутку, отриманого підприємством у звітному періоді;

OK – середня річна вартість основного капіталу.

Проведені дослідження показали, що при розрахунку рентабельності основного капіталу, важливим питання є визначення факторів, що вплинули на її зміну. Тому доцільним є використання методу (формули) корпорації «Дюпон» та його трансформації для визначення впливу факторів на зміну рентабельності.

На зміну рентабельності основного капіталу мають вплив фактори операційної та фінансової діяльності, тому формулу (1) слід розглядати у вигляді:

На зміну рентабельності основного капіталу, вкладеного в операційну діяльність, впливають наступні фактори: рентабельність реалізованої продукції (R_{рп}), величина витрат на одну гривню чистого доходу (Зчд), фондовіддача (Ф₀); коефіцієнт структури основного капіталу (доля операційних основних капіталу) (K_{сон}), коефіцієнт структури основного капіталу (K_{сон})

Таким чином, трансформована модель для розрахунку рентабельності основного капіталу, вкладеного в операційну діяльність, буде мати наступний вигляд:

$$R_{OK_0} = R_{рп} \cdot Зчд \cdot Ф_0 \cdot K_{сон} \cdot K_{ок} \quad (3)$$

Оцінку показників, що впливають на зміну рентабельності основного капіталу операційної діяльності здійснено в таблиці 1 та таблиці 2, з використанням даних форми 1 «Баланс» та форми 2 «Звіт про фінансові результати» (на прикладі ПАТ «Черкаський хлібокомбінат»).

Таблиця 1

Показники, які впливають на зміну рентабельності необоротних активів операційної діяльності

Роки	Рок	Показники для розрахунку				
		R _{рп}	Зчд	Ф ₀	K _{сон}	K _{ок}
2009	-28,018	-8,924	1,096	1,520	2,121	0,889
2010	-5,480	-1,606	0,973	1,799	3,590	0,543

Таблиця 2

Вартісна оцінка факторів, які впливають на зміну рентабельності операційних основних капіталу (% пунктів)

Роки	Показники					
	ΔR _{OK}	У тому числі за рахунок зміни				
		ΔR _{OK} (R _{рп})	ΔR _{OK} (Зчд)	ΔR _{OK} (Ф ₀)	ΔR _{OK} (K _{сон})	ΔR _{OK} (K _{ок})
2010	22,538	22,975	0,565	-0,823	-3,671	-3,492

З таблиці 2 видно, що на збільшення рентабельності операційних основних капіталу у 2010 році порівняно з 2009 вплинули наступні фактори: збільшення рентабельності реалізованої продукції на 7,318 пункти призвело до збільшення рентабельності основного капіталу (Рок) на 22,975 пунктів; зменшення витрат на одну гривню чистого доходу на 0,123 - на 0,565 пункти; негативний вплив на зміну рентабельності здійснило збільшення фондівіддачі на 0,279, що призвело до зменшення рентабельності основного капіталу на 0,823 пункти, коефіцієнта структури основного капіталу на 1,469 -3,671 пунктів; зменшення коефіцієнта структури основного капіталу (доля операційних основних капіталу) на 0,346 - на 3,492 пункти. На зміну рентабельності основного капіталу (основного капіталу), вкладеного в фінансову

діяльність, впливають наступні фактори: рентабельність інвестиційних витрат на реалізацію довгострокових фінансових інвестицій (P_{IB}), величина витрат на 1 гривню капіталу, вкладеного в фінансові необоротні активи ($Z_{ФНА}$); коефіцієнт структури основного капіталу (доля фінансових основних капіталу) ($KC_{ФНА}$).

$$R_{окф} = P_{IB} \cdot Z_{ФНА} \cdot KC_{ФНА} \quad (4)$$

Для оцінки показників, що впливають на зміну рентабельності основного капіталу фінансової діяльності використовуються таблиці 3 та 4, з використанням даних форми 1 «Баланс» та форми 2 «Звіт про фінансові результати» (на прикладі ПАТ «Черкаський хлібокомбінат»).

Таблиця 3

Показники, які впливають на зміну рентабельності необоротних активів фінансової діяльності

Роки	Рокф	Показники для розрахунку		
		P_{IB}	$Z_{ФНА}$	$KC_{ФНА}$
2009	-3,498	-101,624	0,310	0,111
2010	-1,120	-103,280	0,098	0,457

Таблиця 4

Вартісна оцінка факторів, які впливають на зміну рентабельності фінансових основних капіталу (% пунктів)

Роки	Показники			
	$\Delta R_{окф}$	У тому числі за рахунок зміни		
		$\Delta R_{ок}(P_{IB})$	$\Delta R_{ок}(Z_{ФНА})$	$\Delta R_{ок}(KC_{ФНА})$
2010	-1,114	-0,057	2,435	-3,492

З таблиці 4 видно, що на зменшення рентабельності фінансових основних капіталу у 2010 році порівняно з 2009 вплинули наступні фактори: зменшення рентабельності інвестиційних витрат на 1,656 пункти призвело до зменшення рентабельності основного капіталу (Рок) на 0,057 пунктів; позитивний вплив на зміну рентабельності здійснило зменшення витрат на одну гривню капіталу, вкладеного в фінансові необоротні активи на 0,092, що призвело до збільшення рентабельності основного капіталу на 2,435 пункти.

Загальна рентабельність основного капіталу підприємства в 2009 році становить -31,516 % (= -28,018 + 2,498), в 2010 році -10,092 % (= -5,480 + (-14,612)).

Таким чином, використання специфічних методів (методу корпорації «Дюпон») дає змогу більш точно та об'єктивно оцінити фактори, що впливають на зміну ефективності використання основного капіталу.

Висновки. В результаті дослідження особливостей визначення рентабельності використання основного капіталу підприємства необхідно відмітити:

- доцільністю використовувати не тільки загальні, а й специфічні показники, що дозволить отримати більш детальну інформацію;
- при аналізі рентабельності основного капіталу необхідно здійснити оцінку впливу зміни кожного фактору, що забезпечить отримання більш повної та точної інформації про використання основного капіталу

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Білик М.Д. Фінансовий аналіз : [навч. посіб.] / М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк. – К. : КНЕУ, 2005. – 592 с.
2. Бланк І.А. Основи фінансового менеджменту. Т. 1. - К. : Ніка-Центр, Ельга, 2001.- 592 с.
3. Економічний аналіз (практикум) : навчальний посібник/ О.П. Антонюк, Т.М. Ступницька, Н.М. Купріна [та ін.]; за заг. ред. О.П. Антонюка. – Л. : «Магнолія 2006», 2010. – 320 с.

